

Εδαφικό πεδίο εφαρμογής ΓΚΠΔ και διασυννοριακή διαβίβαση δεδομένων

Φερενίκη Παναγοπούλου

Επικ. Καθηγήτρια Παντείου Πανεπιστημίου

Νεωτερισμοί Κανονισμού

Διεύρυνση εδαφικού πεδίου εφαρμογής ΓΚΠΔ (άρθρο 3 ΓΚΠΔ)

- Δραστηριότητα εγκαταστάσεως υπευθύνου ή εκτελούντος την επεξεργασία στην Ε.Ε. ακόμη και εάν η επεξεργασία λαμβάνει σε χώρα εκτός Ε.Ε.
- Δραστηριότητα εγκαταστάσεως υπευθύνου ή εκτελούντος την επεξεργασία εκτός Ε.Ε. αλλά η επεξεργασία αφορά υποκείμενα δεδομένων που βρίσκονται εντός Ε.Ε. (π.χ. e-shop, profiling)
- ΟΧΙ: Υπήκοος Ε.Ε. που εργάζεται στις Η.Π.Α.

Ερωτηματικά

- Πώς θα τύχει εφαρμογής ο ΓΚΠΔ εκτός της Ευρωπαϊκής Ενώσεως;
- Πώς ένα ευρωπαϊκό όργανο θα επιβάλλει κυρώσεις σε ένα μη ευρωπαϊκό για μια νομοθεσία στην οποία δεν έχει προσχωρήσει;
- Υπάρχουν επαρκείς μηχανισμοί;

Συνέπειες εξωεδαφικότητας

- Η εξωεδαφική εφαρμογή ενός δικαιώματος δοκιμάζει την παραδοσιακή αντίληψη περί κυριαρχίας και εδαφικής εφαρμογής των δικαιωμάτων και ανακινεί στη συνταγματική συζήτηση ζητήματα αναφορικά με τη θεσμική αυτοτέλεια και αυτάρκεια των κρατικών οντοτήτων.
- Ο ΓΚΠΔ φαίνεται να διεκδικεί να μετακινήσει συνταγματικές παραδοχές που ο πόλεμος και η στρατιωτική επέμβαση δεν κατάφεραν να το πράξουν.
- Η φιλοδοξία του ΓΚΠΔ προβάλλει υπέρμετρη, καθώς επιχειρεί να ξεπεράσει τα εμπόδια που έθεσε η νομολογία του ΕΔΔΑ σε ζητήματα εξωεδαφικότητας, δοκιμάζοντας το παραδοσιακό δόγμα και επιβάλλοντας υποχρεώσεις σε μη ευρωπαίους πολίτες και επιχειρήσεις, χωρίς τη μεσολάβηση πράξεως κυριαρχίας του κράτους, του οποίου είναι υπήκοοι ή στο οποίο έχουν εγκατάσταση.
- Η παγκόσμια ψηφιακή οικονομία αναβιώνει με τα σύγχρονα μέσα της τον προβληματισμό περί παγκόσμιας δικαιοσύνης διακηρύσσοντας το αυτονόητο περί μη υπάρξεως συνόρων στο διαδίκτυο και περί ανάγκης παγκόσμιας αντιμετώπισης των ζητημάτων που αναφύονται από αυτό.

Σημασία διασυνοριακής διαβιβάσεως δεδομένων

1. Η διαρροή μέσω του διαδικτύου και των νέων τεχνολογικών εφαρμογών δεδομένων σε μια τρίτη μη ασφαλή χώρα αναιρεί την προβλεπόμενη στον ΓΚΠΔ προστασία δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα.
2. Πολλές από τις διασυνοριακά διαβιβαζόμενες πληροφορίες συνθέτουν ένα ψυχογράφημα πολλών ανθρώπων.
3. Η διασυνοριακή ροή πληροφοριών αποτελεί πρωταρχική προϋπόθεση για το διεθνές εμπόριο και τη διεθνή συνεργασία (βλ. και αιτιολ. έκθεση 101 ΓΚΠΔ). Ως εκ τούτου, η διακίνηση των δεδομένων έχει αξία από μόνη της.
4. Τέταρτον, μέσω της διασυνοριακής ροής δεδομένων καθίσταται καταφανές ότι οι διάφορες έννομες τάξεις παρέχουν διαφορετικό επίπεδο προστασίας στα προσωπικά δεδομένα.

Προϊσχύσαν νομοθετικό πλαίσιο: Οδηγία 95/46/ΕΚ

Σύμφωνα με το άρθρο 25 της Οδηγίας 95/46/ΕΚ, η διαβίβαση από χώρα της Ε.Ε. προς χώρα που δεν ανήκει στην Ε.Ε. επιτρέπεται

- εφόσον η τρίτη χώρα εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων.
- Όταν η τρίτη χώρα δεν παρέχει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας, η διαβίβαση δεδομένων στη χώρα αυτή μπορεί να πραγματοποιηθεί σύμφωνα με τις παρεκκλίσεις που προβλέπονται στο άρθρο 26 της ίδιας Οδηγίας (συναίνεση του υποκειμένου των δεδομένων, αναγκαιότητα για εκτέλεση σύμβασης, διασφάλιση δημόσιου συμφέροντος ή ζωτικού συμφέροντος του υποκειμένου κ.ά., εταιρικοί δεσμευτικοί κανόνες, κατάλληλες συμβατικές ρήτρες κλπ).

Σύμφωνα με το άρθρο 9 ν. 2472/1997, η διαβίβαση δεδομένων προς χώρα εκτός Ε.Ε. απαιτεί προηγούμενη άδεια της Αρχής Προστασίας Προσωπικών δεδομένων.

- Η Επιτροπή της Ε.Ε. μπορεί να αποφαινεται ότι μια τρίτη χώρα εξασφαλίζει ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας (άρθρο 25 παρ. 6 Οδηγίας 95/46) λόγω της εσωτερικής της νομοθεσίας ή των διεθνών δεσμεύσεων που έχει αναλάβει, την προστασία της ιδιωτικής ζωής και των θεμελιωδών ελευθεριών και δικαιωμάτων των προσώπων.
- Για την επάρκεια της προστασίας εξετάζονται όλες οι περιστάσεις που επηρεάζουν τη διαβίβαση των δεδομένων (φύση δεδομένων, σκοποί, διάρκεια επεξεργασίας, χώρα προέλευσης και τελικού προορισμού, γενικοί κανόνες δικαίου, επαγγελματικοί κανόνες, μέτρα ασφαλείας στην τρίτη χώρα).
- Ως χώρες που παρέχουν ικανοποιητικό επίπεδο προστασίας των προσωπικών δεδομένων κρίθηκαν από την Επιτροπή η Ανδόρα (απόφαση 2010/625/EU), η Αργεντινή (2003/490/EC), ο Καναδάς (2002/2/EC), οι Φερόες Νήσοι (2010/146/EU), το Guernsey (2003/821/EC), η Νήσος του Μαν (2004/411/EC), το Jersey (2008/393/EC), το Ισραήλ (2011/61/EU), η Νέα Ζηλανδία (2013/65/EU), η Ελβετία (2001/518), η Ουρουγουάη (2012/484/EU).
- Βλ. http://ec.europa.eu/justice/data-protection/international-transfers/adequacy/index_en.htm

Προβλέψεις ΓΚΠΔ

• **Απόφαση επάρκειας** (άρ. 45): Η Επιτροπή μπορεί να αποφασίζει, με ισχύ για ολόκληρη την Ένωση, ότι τρίτη χώρα, έδαφος ή συγκεκριμένος τομέας σε μια τρίτη χώρα ή διεθνής οργανισμός προσφέρουν **επαρκές επίπεδο προστασίας δεδομένων** και να κατοχυρώνει έτσι ασφάλεια δικαίου και ομοιομορφία σε ολόκληρη την Ένωση ως προς την τρίτη χώρα ή τον διεθνή οργανισμό που θεωρείται ότι παρέχει τέτοιο επίπεδο προστασίας.

Κριτήρια αποφάσεως: κατά πόσο μια συγκεκριμένη τρίτη χώρα σέβεται

- το κράτος δικαίου,
- την πρόσβαση στη δικαιοσύνη,
- τους διεθνείς κανόνες και τα πρότυπα για τα ανθρώπινα δικαιώματα και το γενικό και το κατά τομείς δίκαιό της,
- μεταξύ άλλων τη νομοθεσία που αφορά στη δημόσια ασφάλεια, την άμυνα και την εθνική ασφάλεια, καθώς και τη δημόσια τάξη και το ποινικό δίκαιο.

Διαβιβάσεις που υπόκεινται σε κατάλληλες εγγυήσεις (άρ. 46)

Ο υπεύθυνος επεξεργασίας ή ο εκτελών την επεξεργασία έχει παράσχει κατάλληλες εγγυήσεις και υπό την προϋπόθεση ότι υφίστανται εκτελεστά δικαιώματα και αποτελεσματικά ένδικα μέσα για τα υποκείμενα των δεδομένων.

Οι κατάλληλες εγγυήσεις χωρίς άδεια εποπτικής αρχής μέσω:

α) ενός νομικά δεσμευτικού και εκτελεστού μέσου μεταξύ δημόσιων αρχών ή φορέων,

β) δεσμευτικών εταιρικών κανόνων (αρ. 47)

γ) τυποποιημένων ρητρών προστασίας δεδομένων που εκδίδονται από την Επιτροπή (αρ. 93 § 2),

δ) τυποποιημένων ρητρών προστασίας δεδομένων που εκδίδονται από εποπτική αρχή και εγκρίνονται από την Επιτροπή (άρ. 93§2),

ε) εγκεκριμένου κώδικα δεοντολογίας (άρ. 40), από κοινού με δεσμευτικές και εκτελεστές υποχρεώσεις του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία στην τρίτη χώρα να εφαρμόζει τις κατάλληλες εγγυήσεις, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων, ή

στ) εγκεκριμένου μηχανισμού πιστοποίησης (άρ. 42) από κοινού με δεσμευτικές και εκτελεστές υποχρεώσεις του υπευθύνου επεξεργασίας ή του εκτελούντος την επεξεργασία στην τρίτη χώρα να εφαρμόζει τις κατάλληλες εγγυήσεις, μεταξύ άλλων όσον αφορά τα δικαιώματα των υποκειμένων των δεδομένων.

Δεσμευτικοί εταιρικοί κανόνες (αρ. 47)

- α) είναι νομικά δεσμευτικοί και εφαρμόζονται σε κάθε οικείο μέλος και επιβάλλονται από κάθε οικείο μέλος του ομίλου επιχειρήσεων ή του ομίλου εταιρειών που ασκούν κοινή οικονομική δραστηριότητα, περιλαμβανομένων των υπαλλήλων τους,
- β) απονέμουν ρητώς εκτελεστά δικαιώματα στα υποκείμενα των δεδομένων όσον αφορά στην επεξεργασία των δεδομένων προσωπικού χαρακτήρα που τα αφορούν και
- γ) πληρούν τις απαιτήσεις που προβλέπονται.

Παρεκκλίσεις για ειδικές καταστάσεις (άρ. 49)

- α) συγκατάθεση μετά από ενημέρωση,
- β) εκτέλεση συμβάσεως μεταξύ του ΥΔ και ΥΕ,
- γ) σύναψη ή εκτέλεση συμβάσεως προς όφελος του ΥΔ μεταξύ ΥΕ και ΦΠ ή ΝΠ,
- δ) λόγοι δημόσιου συμφέροντος,
- ε) θεμελίωση, άσκηση ή υποστήριξη νομικών αξιώσεων,
- στ) προστασία των ζωτικών συμφερόντων του ΥΔ ή άλλων προσώπων, εφόσον το υποκείμενο των δεδομένων δεν έχει τη φυσική ή νομική ικανότητα να παράσχει τη συγκατάθεσή του,
- ζ) η διαβίβαση πραγματοποιείται από μητρώο το οποίο σύμφωνα με το δίκαιο της Ένωσης ή του κράτους μέλους προορίζεται για την παροχή πληροφοριών στο κοινό και είναι ανοικτό για αναζήτηση πληροφοριών είτε στο ευρύ κοινό είτε σε οποιοδήποτε πρόσωπο μπορεί να επικαλεστεί έννομο συμφέρον.

Διαφοροποιήσεις

ΓΚΠΔ: πολλαπλασιάζονται οι νομικές βάσεις για τη διαβίβαση δεδομένων, καταργείται όμως η προβλεπόμενη στην Οδηγία 95/46/EK δυνατότητα να πιστοποιείται το ικανοποιητικό επίπεδο της τρίτης χώρας με απόφαση της Εποπτικής Αρχής.

- Οι ειδικές καταστάσεις που επιτρέπουν τη διαβίβαση (π.χ. όταν συγκατατίθεται το υποκείμενο των δεδομένων, για την εκτέλεση συμβάσεως και τη διαφύλαξη υπέρτερου δημοσίου συμφέροντος) δεν προϋποθέτουν απόφαση της Αρχής Προστασίας Δεδομένων Προσωπικού Χαρακτήρα.
- Νέο καθεστώς οιονεί αυτορρυθμίσεως, το οποίο διαφαίνεται σε πλέγμα διατάξεων του ΓΚΠΔ (π.χ. μελέτη εκτιμήσεως αντικτύπου, ορισμός υπευθύνου προστασίας δεδομένων) το βάρος λήψεως αποφάσεων μετακυλιέται από τις εποπτικές αρχές στους υπευθύνους επεξεργασίας.
- Η μετακύληση αυτή του βάρους λήψεως αποφάσεων οδηγεί στην αποσυμφόρηση των εποπτικών αρχών από το βάρος αδειοδοτήσεων.

ΕΡΩΤΗΜΑ: κατά πόσον οι ιδιωτικοί και δημόσιοι φορείς που επεξεργάζονται προσωπικά δεδομένα είναι σε θέση να διεισδύσουν σε δύσκολες νομικές έννοιες που σχετίζονται με τη διασυνοριακή διαβίβαση προσωπικών δεδομένων προβαίνοντας στις απαιτούμενες σταθμίσεις.